

Adresse: Storgata 11
N-0155 OSLO

Telefon: +47 21 06 34 70
Fax: +47 21 06 34 71

E-post: saih@saih.no
Nettside: www.saih.no

Bankkonto: 1600 20 40917
Org.nr.: 963 456 425

Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep
0030 Oslo

22.01.2013

Høringsuttalelse NOU 2012:17 – Om kjærlighet og kjøletårn – Strafferettslige spørsmål ved alvorlige smittsomme sykdommer

Studentenes og Akademikernes Internasjonale Hjelpfond (SAIH) er studenter og akademikere i Norge sin bistands- og solidaritetsorganisasjon. Vi samarbeider med lokale organisasjoner som arbeider med opplæring og høyere utdanning i det sørlige Afrika og Latin-Amerika. Mange av våre partnere arbeider aktivt med informasjon, opplæring og forebygging knyttet til hiv og aids, og vi bruker deres kunnskap og aktivt inn i arbeidet vi selv gjør rundt hiv og aids.

SAIH ønsker å takke for invitasjonen til å bidra med en høringsuttalelse til NOU Om kjærlighet og kjøletårn. I vår uttalelse vil vi kun kommentere § 237 da vi finner at § 238 faller utenfor vårt felt og vår kompetanse. SAIH anbefaler at § 237 fjernes fra lovforslaget. Som det framkommer i NOU 2012:17 så er det vanskelig å finne forskning som viser at bruk av straff fører til minkende smitteoverføring.¹ På samme tid som straff vil bidra til økende stigmatisering for de av oss som lever med HIV vil straff også bidra til at terskelen for å teste seg for HIV blir høyere. SAIH mener derfor at Straffelovens § 237 vil kunne virke mot sin hensikt.

Norge er et foregangsland innen bekjempelse av hiv internasjonalt, og jobber blant annet gjennom UNAIDS (FNs aidsprogram) for å forebygge og redusere stigma av mennesker som lever med hiv. Norge signerte i 2011 deklarasjonen fra FN's høynivåmøte på hiv og aids, UNGASS, hvor FN's medlemsland som har underskrevet deklarasjonen forplikter seg til å følge en felles strategi i kampen mot hiv og aids. Deklarasjonen framhever viktigheten av å trappe opp arbeidet med antidiskriminering, og mot stigma. I deklarasjonens punkt 77 heter det:

Commit to intensify national efforts to create enabling legal, social and policy frameworks in each national context in order to eliminate stigma, discrimination and violence related to HIV [...] and promote and protect all human rights and fundamental freedoms, with particular attention to all people vulnerable to and affected by HIV.²

Norges lovverk er i konflikt med disse prinsippene.

¹ NOU 2012: 17 Om kjærlighet og kjøletårn. Strafferettslige hensyn ved smittsomme sykdommer: 11

² 65/277. Political Declaration on HIV and AIDS: Intensifying Our Efforts to Eliminate HIV and AIDS: 13

UNAIDS er da også kritisk til utvalgets konklusjon med å opprettholde Straffelovens § 237. De understreker at det er særlig bekymringsfullt at å utsette noen for smittefare fortsatt er kriminalisert og at effektiv behandling ikke ansees som tilstrekkelig beskyttelse.³

Ved at Straffelovens § 237 ikke er i tråd med UNAIDS sine retningslinjer setter Norge et dårlig eksempel og sender feil signaler til andre lands myndigheter, og særlig til land i Sør. Mange land i Sør ser mot mer utviklede land når de skal utvikle sine egne lovverk. SAIH er svært bekymret for at vi gjennom Straffelovens § 237 kan medvirke til økt stigma og en verre livssituasjon for mange utenfor Norges grenser.

Hvis det ikke er mulig å fjerne lovbestemmelsen i § 237, er SAIH enig med utvalgets mindretall (Hognerud og Skjelmerud) om at straff bare bør kunne anvendes i tilfeller der smitte er overført.⁴ Straff bør ikke ramme noen som utsetter andre for smittefare når smitte ikke blir overført. SAIH mener derfor at første ledd andre punktum bør utformes slik at det gjenspeiler dette.

SAIH er også enig i Hognerud og Skjelmeruds observasjon om at en avkriminalisering av smittefare er et viktig signal til en gruppe som opplever seg stigmatisert. Det er viktig at det er konsekvensen av en handling som eventuell vil være straffbar, og ikke handlingen i seg selv.

Til slutt ønsker vi å kommentere at det er positivt at utvalget legger vekt på at det er behov for mer informasjon om hiv ut til befolkningen. Vi mener det er svært viktig å fokusere på preventive tiltak som informasjon, omfattende seksualundervisning, tiltak mot stigmatisering og lettere tilgang til å teste seg for HIV. SAIH mener også det er positivt at det i utvalgets forslag til ny lovtekst i Straffelovens § 237 annet ledd, fritas for straff om den som har blitt smittet tidligere har gitt samtykke i nærvær av helsepersonell, hvis det ikke er mulig å fjerne lovbestemmelsen i § 237.

Med vennlig hilsen,
SAIH

Anja Bakken Riise
Leder

³ Susan Timberlake, UNAIDS, presentasjon på Norad 16. januar 2013

⁴ NOU 2012: 17 Om kjærlighet og kjøletårn. Strafferettslige hensyn ved smittsomme sykdommer: 256